

Gewasbescherming en milieu-impact

MILIEU-INDICATOR GEWASBECHERMING VOLGT CLM MILIEUMEETLAT OP

In de plantaardige keten en de maatschappij is behoefte aan een transparant instrument voor het classificeren van de milieu-impact van het totaalpakket aan gewasbeschermingsmiddelen, de frequentie en de dosering. Een open rekentool, die onder meer kan worden toegepast in certificeringsschema's. Tot nu toe wordt daarvoor de CLM Milieumeetlat gebruikt. Op dit moment wordt gewerkt aan een opvolger: de Milieu-Indicator Gewasbescherming.

Milieu-Indicator Gewasbescherming: in 2021 oplevering

De Milieu-Indicator Gewasbescherming moet een objectief en transparant instrument worden, met draagvlak in de sector, de markt en de samenleving. Het moet ook internationaal toepasbaar zijn.

De ontwikkeling van de Milieu-Indicator Gewasbescherming wordt gedragen door een breed consortium organisaties en bedrijven door de hele keten heen. Ook het Ministerie van LNV en Stichting Natuur en Milieu maken deel uit van het consortium.

De uitvoerende partners zijn Wageningen UR, het CLM en de Stichting Natuur en Milieu. De ontwikkeling vindt plaats onder leiding van Johan Bremmer en Dora Lakner, beiden werkzaam bij Wageningen UR.

Inmiddels is het voorstel voor de te ontwikkelen indicator klaar. Eind 2019 wordt de eerste versie verwacht. In 2020 wordt het instrument getest, wordt de bijbehorende software ontwikkeld en vinden er pilots plaats. Het voornemen is om de Milieu-Indicator Gewasbescherming in 2021 op te leveren.

Johan Bremmer, WUR

Praktisch toepasbaar voor telers

Johan Bremmer gaf begin oktober op de jaarlijkse Nefyto medewerkersdag een presentatie over de Milieu-Indicator Gewasbescherming. "De Milieu-indicator sluit aan bij de risicobeoordelingssystematiek van het Ctgb en EFSA", vertelt hij. "Hij is toepasbaar op alle plantaardige sectoren en gewassen, is toepasbaar op alle gewasbeschermingsmiddelen en differentieert naar alle relevante milieucomponenten. Telers kunnen het praktisch toepassen bij bijvoorbeeld het kiezen van toe te passen middelen."

De indicator gaat alleen over milieu-effecten en niet over effecten op de humane gezondheid, benadrukt Johan Bremmer. "En het is een objectieve indicator, die de impact op het milieu kwantificeert en niet de subjectieve beleving van bijvoorbeeld consumenten."

De indicator is een open rekentool, die beschikbaar wordt gesteld als softwaremodule. "Hiermee kan de milieu-impact van de gebruikte middelen worden uitgerekend per bedrijf, per hectare, per vierkante meter en per eenheid product."

Nefyto: laat complexe toelatingsstudies meewegen

De ontwikkelaars van de Milieu-Indicator Gewasbescherming geven aan dat zij aansluiten bij de systematiek van beoordeling op milieu-aspecten door het Ctgb. Nefyto staat hier positief tegenover en vindt dit ook een vereiste. De beoordeling door het Ctgb is immers de wettelijk vastgestelde wijze en kent een gedegen wetenschappelijke onderbouwing.

De beoordeling door het Ctgb kent de zogeheten tiered approach. Voor ieder middel begint de beoordeling met een relatief eenvoudig model om vast te stellen of er wel of geen risico is. Blijkt er een risico te zijn, dan volgt een complexere studie in een higher tier.

De rekenmethode voor de Milieu-Indicator Gewasbescherming vraagt een versimpeling van de Ctgb-beoordeling, om zo tot een werkbaar instrument en eenvoudige classificatie te komen. Nefyto hoopt dat de vertaalslag van de Ctgb-systematiek naar de Milieu-Indicator Gewasbescherming de complexe toelatingsstudies voldoende laat meewegen.

"De classificatie van middelen door de Milieu-Indicator Gewasbescherming zou op basis van de toelatingsbeoordeling en het gebruik van de Nefyto rekentool mogelijk zijn. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Ontwikkelingsinfrastructuur heeft de Nefyto rekentool ontwikkeld en is beschikbaar voor de sector."

het gebruiksvoorschrift moeten zijn, pleit Mariza van Assen, directeur van Nefyto. "En ook rekening moeten houden met alle specifieke onderzoeken die zijn gedaan voor de toelatingsbeoordeling. De gewasbeschermingsbedrijven investeren veel in een wettelijke toelating. Als de Milieu-Indicator Gewasbescherming de higher tier studies buiten beschouwing laat, wordt een aantal middelen te kort gedaan in de classificatie."

Naar een open rekentool

Een punt van kritiek van Nefyto op de CLM Milieumeetlat is dat de complexe (higher tier) studies die zijn gedaan voor de toelating, niet zijn meegenomen. Verder vindt Nefyto het een bezwaar dat de CLM Milieumeetlat geen open rekentool is waarmee iedereen kan werken en de gepresenteerde resultaten kan narekenen. Toelatinghouders zijn nogal eens verrast door de uitkomst, vaak in negatieve zin. Zij kunnen dan met het CLM in gesprek hierover. Soms leidt dit tot correctie. Dat de Milieu-Indicator Gewasbescherming een open rekentool wordt, ervaart Nefyto als positief en ziet zij ook als vereiste.

Peter Leendertse, CLM:

Peter Leendertse, CLM: 'Behoeft aan internationaal toepasbaar instrument'

De CLM Milieumeetlat bestaat sinds 1994. "Hij is destijds geïntroduceerd om telers een praktisch instrument te bieden om bij het kiezen van een gewasbeschermingsmiddel milieubelasting mee te laten wegen", zegt Peter Leendertse, teamleider duurzame teelt bij het CLM. "Ook kun je de Milieumeetlat gebruiken om te monitoren en te benchmarken, bijvoorbeeld door de totale milieubelasting over een heel seizoen uit te rekenen."

De CLM Milieumeetlat wordt gebruikt in certificeringsschema's als 'On the way to Planetproof' (voorheen Milieukeur) en door supermarkten als Albert Heijn. "En ook om in projecten te monitoren wat het milieu-effect is van keuzes die telers maken ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen."

De Milieumeetlat kent een puntensysteem en is gebaseerd op de Ctgb-beoordeling. Maar is in een aantal opzichten wel een simplificatie daarvan, aldus Peter Leendertse. "De Milieumeetlat beperkt zich tot waterleven, bodemleven en grondwater en neemt dus niet alle milieucompartmenten mee van de Ctgb-beoordeling. In 2004 hebben we daar bijen en natuurlijke vijanden van plaagorganismen aan toegevoegd. Daar is geen puntensysteem aan verbonden, zoals bij de andere onderdelen, maar een ABC-classificatie. Op bepaalde onderdelen, bijvoorbeeld voor concentratie in water, hanteert het Ctgb een ingewikkelder rekenmodel dan de Milieumeetlat. Overigens wordt wel rekening gehouden met higher tier studies, waar mogelijk."

Het initiatief om de Milieumeetlat te vervangen door de Milieu-Indicator Gewasbescherming komt onder meer vanuit het CLM zelf. Wat zijn de beweegredenen? "Er blijkt steeds meer behoefte aan een internationaal toepasbaar instrument, ook in andere klimaatgebieden, dat breed gedragen is. Daar willen we met dit nieuwe instrument op inspringen", aldus Peter Leendertse.

Vooralsnog alleen voor middelen

Nederlandse telers passen geïntegreerde gewasbescherming toe. Dat betekent dat zij voor gewasbescherming steeds kiezen uit een compleet pakket teeltmaatregelen. Dat betreft niet alleen gewasbeschermingsmiddelen, maar bijvoorbeeld ook mechanische onkruidbestrijding. Ook zo'n maatregel heeft milieu-impact. En wat zijn de effecten op bijvoorbeeld bodemgezondheid en afspoeling? Wat je graag zou willen, is dat de teler een instrument heeft waarmee hij de milieu-impact en neveneffecten van alle gewasbeschermingsmaatregelen kan berekenen. Biedt de Milieu-Indicator Gewasbescherming dit? "Nee, vooralsnog niet", antwoordt Johan Bremmer. "Het is in eerste instantie een instrument dat zich volledig richt op middelen. Maar wellicht is dit in de toekomst in te bouwen."

De indicator is een open rekentool, die beschikbaar wordt gesteld als softwaremodule

